

OCENIANIE KSZTAŁTUJĄCE

OK (formative assessment)

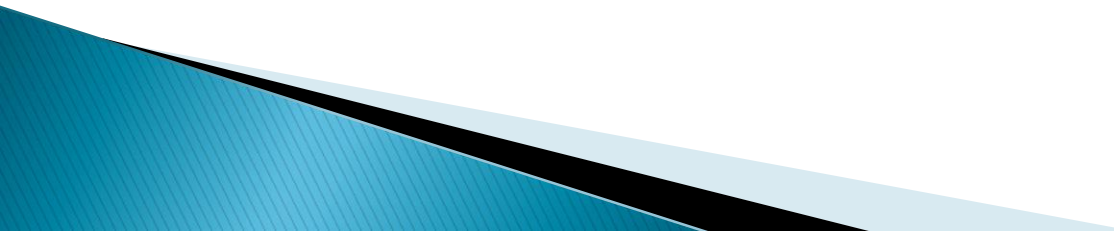
„Ocenianie pomagające się uczyć”

to rodzaj oceniania, którego głównym celem jest pomoc uczniowi w uczeniu się

dr Beata Zofia Bułka

Rozporządzenie o ocenianiu z dnia 10 czerwca 2015 r.

Ocenianie wewnętrzzszkolne ma na celu:

- 1) Informowanie ucznia o poziomie jego osiągnięć edukacyjnych i jego zachowaniu oraz postępach w tym zakresie;
 - 2) Udzielaniu uczniowi pomocy w samodzielnym planowaniu swojego rozwoju;
 - 3) Motywowaniu ucznia do dalszych postępów w nauce i zachowaniu;
-

4) Dostarczanie rodzicom (prawnym opiekunom) i nauczycielom informacji o postępach, trudnościach w nauce, zachowaniu oraz specjalnych uzdolnieniach ucznia;

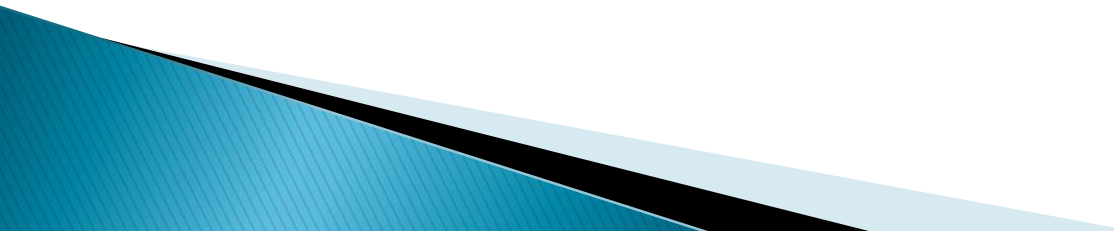
5) Umożliwia nauczycielom doskonalenia organizacji i metod pracy dydaktyczno-wychowawczej.

Cele zwarte w rozporządzeniu są naprawdę bardzo dobre.

Ale czy ocenianie stopniami ma szansę je wypełnić?

Które z tych celów są do spełnienia przy pomocy stosowania stopni.

Analiza celów zawartych w rozporządzeniu wskazuje wyraźną potrzebę oceniania, które pomoże uczniowi się uczyć, a nie tylko podsumuje numerycznie jego wiedzę.

PODSTAWA PROGRAMOWA Z KOMENTARZAMI” MEN 2009 „O potrzebie reformy programowej kształcenia ogólnego”

JAK POPRZEZ OCENIANIE SKUTECZNIE MOTYWOWAĆ UCZNIÓW?

Podstawa programowa formułuje wymagania edukacyjne wobec uczniów kończących kolejne etapy kształcenia.

Każdy uczeń jest oceniany na co dzień, w trakcie całego roku szkolnego przez swoich nauczycieli. **Właściwie stosowana bieżąca ocena uzyskiwanych postępów pomaga uczniowi się uczyć, gdyż jest formą informacji zwrotnej przekazywanej mu przez nauczyciela.** Powinna ona informować ucznia o tym, co zrobił dobrze, co i w jaki sposób powinien jeszcze poprawić oraz jak ma dalej pracować. Taka informacja zwrotna daje uczniom możliwość racjonalnego kształtowania własnej strategii uczenia się, a zatem także poczucie odpowiedzialności za swoje osiągnięcia.

Ocenianie bieżące powinno być poprzedzone przekazaniem uczniowi kryteriów oceniania, czyli informacji, co będzie podlegało ocenie i w jaki sposób ocenianie będzie prowadzone.

Tekst do wstępu przed podstawą programową do każdego przedmiotu autorstwa Ministra Zbigniewa Marciniaka (strony: 11 i 12)

**„Zadaniem dobrego nauczyciela
jest uczyć tak, aby uczeń sam się
zaczął uczyć!”**

**Co zrobić, aby uczniowie w szkole chcieli
się uczyć?
Aby było to dla nich przyjemne i
pożyteczne.**

Można tego dokonać „metodą trzech kroków“:

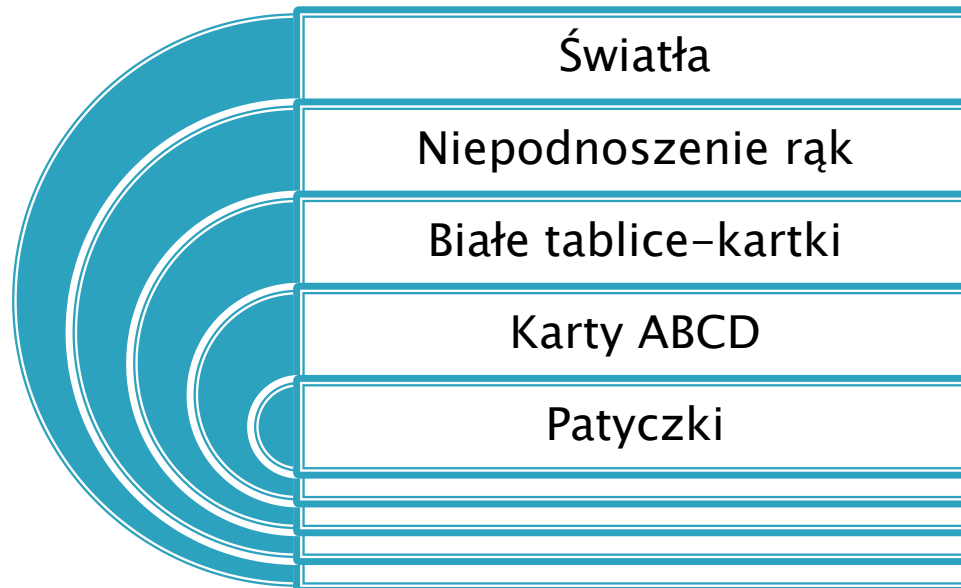
- należy organizować sytuacje sprzyjające samodzielnemu uczeniu się (sytuacje aktywizujące procesy uczenia się),
- należy wyposażać uczniów w techniki i narzędzia uczenia się i myślenia,
- należy zachęcać i „popychać” ich do uczenia się, czyli rozwoju.

Strategie oceniania kształtującego

- I. Określanie i wyjaśnianie uczniom celów uczenia się i kryteriów sukcesu.
- II. Organizowanie w klasie dyskusji, zadawanie pytań i zadań, dających informacje, czy i jak uczniowie się uczą.
- III. Udzielanie uczniom takich informacji zwrotnych, które umożliwiają ich widoczny postęp.
- IV. Umożliwianie uczniom, by korzystali wzajemnie ze swojej wiedzy i umiejętności.
- V. Wspomaganie uczniów, by stali się autorami, podmiotami, „właścicielami” procesu własnego uczenia się.

Narzędzia OK

SWIATŁA

Na ile wymienione strategie są dla Ciebie zrozumiałe?

Zielone – wiem co się kryje za tymi hasłami

Żółte – chciałabym/chciałbym

przedyskutować ich znaczenie

Czerwone – nie wiem, co kryje się pod tymi hasłami

10 ZASAD OK - ocenianie kształtujące:

1. powinno być powiązane z dobrym planowaniem nauczania i uczenia się.
 2. koncentruje się na tym, w jaki sposób uczniowie się uczą.
 3. jest istotne podczas realizacji całego procesu dydaktycznego od planowania po ocenę osiągnięć.
 4. należy traktować jako kluczową umiejętność dydaktyczną nauczyciela.
 5. powinno być konstruktywne i przeprowadzane z dużym wyczuciem, bowiem jak każde ocenianie jest nieobojętne emocjonalnie.
-

10 ZASAD OK - ocenianie kształtujące:

6. musi służyć motywowaniu uczniów do nauki.
 7. kieruje uwagę na kryteria sukcesu („Na co będę zwracał uwagę”) już na etapie planowania.
 8. Uczniowie otrzymują konstruktywne wskazówki, jak mogą poprawić swoje wyniki i jak mają się
 9. powinno rozwijać uczniowską zdolność do samooceny tak, by służyło refleksji i samodzielnemu decydowaniu o własnej nauce.
 10. odnosi się do wszystkich kategorii osiągnięć uczniów.
-

Zasada 1

Ocenianie kształtujące powinno być powiązane z dobrym planowaniem nauczania i uczenia się.

Nauczyciel planując lekcję, przede wszystkim określa jej cele i kryteria oceniania. Przekazuje je uczniom i ściśle się do nich stosuje. Zaplanowany jest również sposób przekazywania uczniom informacji zwrotnej na temat ich pracy.

Informacja ta zawiera cztery elementy:

- co uczeń zrobił dobrze,
- co należy poprawić,
- jak należy poprawić,
- wskazówki, jak uczeń ma się dalej rozwijać.

Zasada 2

Ocenianie kształtujące koncentruje się na tym, w jaki sposób uczniowie się uczą.

Nauczyciel uzyskuje od uczniów informację na temat tego, co pomaga im się uczyć i planuje lekcje z uwzględnieniem tych informacji. Uczniowie są również świadomi tego, **czego**, jak i tego, **jak** się uczą. I nauczyciel i uczniowie koncentrują się na procesie, a nie na samym wyniku końcowym.

Zasada 3

Ocenianie kształtujące jest istotne podczas realizacji całego procesu dydaktycznego - od planowania po ocenę osiągnięć.

Informacja zwrotna - przekazywana uczniom przez nauczyciela - jest stałym elementem procesu nauczania. Dzięki niej uczniowie mogą na bieżąco poprawiać i doskonalić swoją pracę i - w konsekwencji - osiągają lepsze efekty i wyniki nauczania.

Zasada 4

Ocenianie kształtujące jest zgodne z najlepszymi zasadami dydaktyki.

Nauczyciel stosujący ocenianie kształtujące planuje, obserwuje proces uczenia się, analizuje i interpretuje uzyskane informacje o przebiegu procesu i jego wynikach, przekazuje uczniom informację zwrotną dotyczącą ich pracy i osiągnięć. Uczy również uczniów samooceny i oceny koleżeńskiej. To niezbędne umiejętności skutecznego nauczania.

Zasada 5

Ocenianie kształtujące buduje indywidualne relacje nauczyciela z uczniem.

Nauczyciel zdaje sobie sprawę, jaki wpływ na ucznia, jego wiarę we własne siły i zapał mają przekazywane przez niego komentarze, oceny i opinie. Informacje zwrotne kierowane do ucznia mają charakter indywidualny, są konstruktywne i dotyczą nie osoby, lecz rezultatów jej pracy. Dzięki stosowaniu oceniania kształtującego nauczyciel zawiera z uczniem indywidualny kontrakt, który pomaga mu się uczyć.

Zasada 6

Ocenianie kształtujące motywuje uczniów do nauki.

Wbrew obiegowym sądom porównywanie osiągnięć poszczególnych uczniów z osiągnięciami ich kolegów oraz tworzenie wszelkiego rodzaju rankingów nie motywuje, lecz często zniechęca do uczenia się.

Ocenianie skupiające się na postępach i osiągnięciach, a nie na podkreślaniu niepowodzeń, zachęca uczniów do nauki. Ocenianie chroni autonomię ucznia, dostarcza mu konstruktywnej informacji zwrotnej, w efekcie - ułatwia mu kierowanie własną nauką.

Zasada 7

Ocenianie kształtujące wymaga już na etapie planowania precyzyjnego określenia kryteriów sukcesu (nacobezu).

Nauczyciel planuje kryteria sukcesu i przekazuje je uczniom. Dotyczą one każdej szkolnej aktywności. Są podawane do każdej lekcji, sprawdzianu, pracy domowej i pracy podczas lekcji. Kryteria sukcesu powinny być podane w języku zrozumiałym dla ucznia tak, aby mogły służyć też samoocenie i ocenie koleżeńskiej. Nauczyciel oceniając pracę ucznia, konsekwentnie zwraca uwagę tylko na nacobezu, czyli na to, co wcześniej ustalił z uczniami.

Zasada 8

Uczniowie otrzymują konstruktywne wskazówki, jak mogą poprawić swoją pracę i w jaki sposób mogą się rozwijać,

Uczniom potrzebne są informacje i wskazówki, by mogli zaplanować następny krok w uczeniu się. Nauczyciel wskazuje silne strony ucznia i doradza, jak je rozwijać; wyraźnie i konstruktywnie informuje o stronach słabych i o tym, jak można je eliminować; stwarza uczniom możliwość poprawienia własnej pracy.

Zasada 9

Ocenianie kształtujące powinno rozwijać uczniowską zdolność do samooceny tak, by służyło refleksji i samodzielnemu decydowaniu o własnej nauce.

Samodzielny uczeń potrafi kształtować swój proces uczenia się: zdobywać nowe umiejętności i wiedzę oraz zaplanować dalsze etapy nauki. Droga do samodzielności prowadzi przez rozwijanie umiejętności samooceny. Nauczyciel zachęca do niej i wyposaża ucznia w stosowne umiejętności.

Zasada 10

Ocenianie kształtujące jest właściwe na każdym etapie kształcenia i w stosunku do każdego ucznia, niezależnie od jego poziomu osiągnięć.

Ocenianie kształtujące można stosować na wszystkich etapach nauczania - począwszy od nauczania początkowego aż do nauki na wyższej uczelni. Nauczyciel zauważa i docenia osiągnięcia uczniów i umożliwia każdemu z nich osiągnięcia na najwyższym dostępnym dla niego poziomie.

SWIATŁA

Na ile wymienione zasady OK są dla Ciebie zrozumiałe?

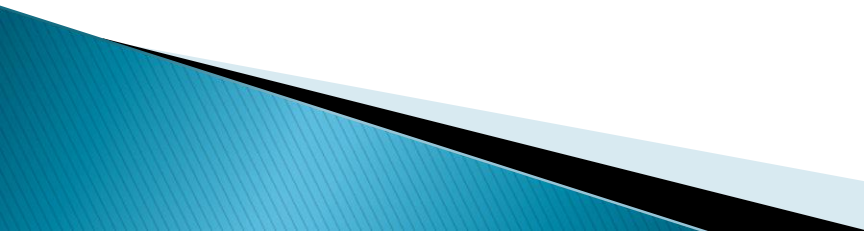
Zielone – wiem co się kryje za tymi hasłami

Żółte – chciałabym/chciałbym przedyskutować ich
znaczenie

Czerwone – nie wiem, co kryje się pod tymi hasłami

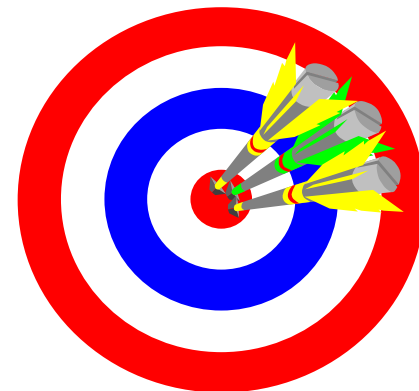

Jak pracuje nauczyciel stosujący ocenie kształtujące?

- określa cele zajęć i formułuje je w języku zrozumiałym dla ucznia,
 - ustala wraz z uczącymi kryteria oceniania, czyli to, co przy ocenie będzie brał pod uwagę,
 - rozróżnia funkcje oceny sumującej i kształtującej,
 - buduje atmosferę uczenia się, pracując razem z uczniami,
 - potrafi formułować pytania kluczowe, potrafi zadawać pytania angażujące ucznia w zajęcia,
 - stosuje efektywną informację zwrotną,
 - wprowadza samoocenę i ocenę koleżeńską
-

WYZNACZANIE CELÓW – PO CO?

- Cele kierują uwagę na najważniejsze elementy wykonywanych czynności.
- Cele mobilizują uczniów do wysiłku.
- Cele wydłużają wytrwałość uczniów.
- Cele warunkują rozwój nowych strategii działania.
- Cele prowadzą do wyostrejzonej koncentracji.
- Cele dostarczają uczniom motywacji.

**Jak wspierać wdrażanie
oceniań kształtującego
w swojej szkole?**

Jak wspierać wdrażanie OK. w szkole?

- Planować szkolenia tak, by uczestniczyli w nich wszyscy nauczyciele
- Razem z nauczycielami obowiązkowo uczestniczy **dyrektor**
- Rozmawiać z nauczycielami przy różnych okazjach, o tym jak im idzie praca nad OK.

Jak wspierać wdrażanie OK. w szkole?

- W widocznym miejscu eksponować informacje o OK. – oddzielny „kącik” na tablicy w pokoju nauczycielskim, plakaty.
- Przekazywać informację o OK. uczniom i rodzicom, by byli świadomi tego co się dzieje na lekcjach, jak z tego powinni korzystać
- Doceniać, chwalić, nagradzać i wspierać pracę nauczycieli i zespołów nauczycielskich (nagrody, wnioski o nagrody OP, KO, dodatek motywacyjny, dyplom, pochwała, dobry rozkład lekcji, mniej innych obowiązków)

Jak wspierać wdrażanie OK. w szkole?

- Dyrektor liderem OK. (prowadzi lekcje wg zasad OK. oraz spotkania nauczycieli, RP)
- Elementy OK. w kontaktach zawodowych nauczycieli i dyrektora: zasady informacji zwrotnej, samoocena nauczyciela,
- Konsekwencja wdrażania – stały czas na Radach Pedagogicznych dla nauczycieli – liderów do prowadzenia szkolenia
- Nic na siłę, ale też nie rezygnować mimo chwilowych niepowodzeń. Bądź cierpliwy. Wzbudzaj refleksję.

Jak wspierać wdrażanie OK. w szkole?

- ▶ Nadzór pedagogiczny – priorytet „Wdrażanie elementów OK. na lekcjach”
- ▶ Dostosowanie (dyrektorskiego) arkusza obserwacji lekcji do wymogów lekcji OK.
- ▶ Upowszechniać arkusz scenariusza lekcji OK. i arkusz obserwacji lekcji (nacobezu dla nauczyciela)

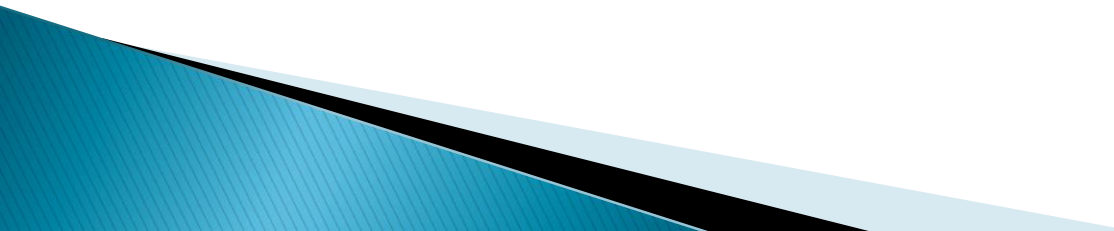
Czego nauczyła/e/m się na dzisiejszym spotkaniu?

Runda wypowiedzi:

- Zainteresowało mnie.....
- Zastosuję w swojej pracy.....
- Chciałabym zapamiętać
- Trudne jest

Opracowano w oparciu o materiały ze strony:
<http://www.ceo.org.pl/pl/ok> oraz materiały własne ze szkoleń

PYTANIA?

Dziękuję za uwagę